

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פָּרֶשֶׁת בְּהָר

ז' אייר תשפ"ד

יציאת השבת:

20:22

ירושלים: 20:17

הפטרה: ויאמר ירמיה

יום ראשון לג' בעומר - הילולת רבי שמעון בר יוחאי

פרקי אבות ד' לב' ימים לעומר

יציאת השבת ר"ת 21:04

גיליון 866

כניסת השבת:

19:08

ירושלים: 19:00

בין קדש לחל

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

הפרשה פותחת בציווי: "וידבר ה' אל משה בְּהָר סיני לאמור: דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל הארץ אשר אני נותן לכם וְשַׁבְתָּהּ הָאָרֶץ שַׁבַּת לַה': שש שנים תזרע שָׂדֶךְ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמָר כְּרֶמֶךְ וְאַסַּפְתָּ אֶת תְּבוּאָתָהּ: וּבִשְׁנֵה הַשְּׁבִיעִית שַׁבַּת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ שַׁבַּת לַה', שָׂדֶךְ לֹא תִזְרַע וְכְרֶמְךָ לֹא תִזְמָר."

רש"י במקום מביא את שאלת המדרש: "מה עניין שמיטה אצל הר סיני? והלא כל המצות נאמרו מסיני; אלא, מה שמיטה נאמרו כללותיה ופרטותיה ודקדוקיה מסיני - אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני". כלומר, מצוות השמיטה אף שהיא מוגבלת בזמן ובמקום והר סיני אינו המקום לקיומה, הרי שכמו שהיא נתנה בהר סיני על כל פרטיה, כך כל המצוות כולן נתנו בהר סיני על כל דקדוקיהן ופרטיהן, כל התורה כולה ניתנה לנו בהר סיני.

בעיון נוסף, אנו רואים שהמצווה מחולקת לשני חלקים "שש שנים תזרע שדך..." ו"בשנה השביעית שבת שבתו..." שני החלקים מלמדים על שני אופנים של עבודת ה' שמתחברים לעניין אחד. התורה מחנכת את היהודי לחיות בתוך המסגרות הטבעיות של העולם, בכדי להתפרנס ולהתקיים צריך לעבוד, לזרוע, לקצור וכן הלאה. בכדי לעבוד את השם בלימוד תורה ותפילה לא צריך להתנתק מהעולם, צריך ללמוד תורה וצריך להתפלל בתוך מסגרת החולין של העולם.

אולם כדי שיהודי לא ישקע יותר מדי בענייני העולם ולא יגיע למצב שהוא שוכח את התכלית והמטרה, אחת למספר שנים, צריך להתנתק ממסגרות החולין, ולהתעלות לדרגה של קדושה, צריך לצאת מהרגילות ולהתחזק בעניינים שברוח, ללמוד תורה, להתפלל, להתמקד יותר בעבודת ה', בכדי לצבור כוחות להמשיך את העבודה בשנים הבאות ולהפוך את הנראה חולין - לקודש.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שורין. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

רבי שמעון בר יוחאי

רבי שמעון אומר, שלשה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה, באלו אכלו מזבחי מתים, שנאמר (ישעיה כח), כי כל שלחנות מלאו קיא צאה בלי מקום. אבל שלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה, באלו אכלו משלחנו של מקום ברוך הוא, שנאמר (יחזקאל מא), וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה':

כאשר נזכר 'רבי שמעון' סתם, בלי כינוי נוסף, הכוונה תמיד לרבי שמעון בר יוחאי מגדולי תלמידיו של רבי עקיבא. רבי שמעון למד תורה מנעוריו, כתלמיד מובהק לרבי עקיבא, למד בישיבתו במשך שלוש עשרה שנה יחד עם חברו רבי חנניה בן חכנאי (כתובות סב, ב). גם לאחר שנכלא רבי עקיבא בבית הסוהר, ניצל רבי שמעון את קשרי אביו יוחאי עם גדולי המלכות הרומית, כדי להכנס וללמוד תורה מפיו רבו, (עין פסחים קיג, א).

היה רגיל לומר לתלמידיו: בני שנו מדותי, שמדותי תרומות מתרומות מדותיו של רבי עקיבא (גיטין סו, א). גם רבו הראה לו חיבה וכאשר הושיב את רבי מאיר לפניו וכאשר נתכרכמו פניו של רבי שמעון אמר לו: דיך שאני ובוראך מכירין כוחד, (ירושלמי סנהדרין פ"א, ה"ב). ואולי יש כאן רמז לכך, שרבי שמעון קיבל מרבי עקיבא את יסודות תורת הקבלה. לפי המסורת (סנהדרין פו, א): סתם ספרי (הוא מדרש ההלכה לספרים במדבר ודברים) מיוחס לרבי שמעון אליבא דרבי עקיבא. כמו כן יצא מבית מדרשו מכילתא דרשב"י, שהוא מדרש הלכה על ספר שמות. בין תלמידיו החשובים היה רבי יהודה הנשיא, הוא רבינו הקדוש, שהלך ללמוד אצלו תורה בישיבתו בתקוע, (עירובין צא, א). רבי שמעון אהב אהבה עזה את התורה, ארץ ישראל ועם ישראל. וכך דרש (ברכות ה, א): "שלוש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל וכולן לא נתן אלא ע"י יסורין. אלו הן: תורה וארץ ישראל והעולם הבא". ובמדרש (ויקרא רבה יג, ב): "מדד הקב"ה כל האומות ולא מצא אומה שהיתה ראויה לקבל את התורה אלא ישראל... מדד הקב"ה כל הארצות ולא מצא ארץ שראויה להנותן לישראל אלא ארץ ישראל".

פעם כשיצא אחד מתלמידיו לחוץ לארץ והעשיר וראוהו יתר התלמידים והתקנאו בו, הוציאן רבי שמעון לבקעה אחת שלפני מירון ואמר: 'בקעה, בקעה, המלאי דנרי זהב'. התחילה מושכת דנרי זהב לפניהם. אמר להם: אם זהב אתם מבקשים הרי זהב, טלו לכם, אלא הוו יודעים, כל מי שהוא נוטל עכשיו - חלקו של העולם הבא הוא נוטל (שמות רבה נב, ג).

האמת היתה נר לרגליו, כמו כן רבי שמעון שנא את הגויים שליטי הארץ ורגיל היה לומר: 'טוב שבגויים הרוג, טוב שבנחשים רצוץ את מוחו'. דעתו זו גילה גם בפני חבריו כמסופר (שבת לג, ב): פעם ישבו רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון, וישב יהודה בן גרים לידם. פתח רבי יהודה ואמר: כמה נאים מעשיהם של אומה זו: תקנו שווקים, תקנו גשרים, תקנו מרחצאות. רבי יוסי שתק. נענה רבי שמעון ואמר: כל מה שתקנו, לא תקנו אלא לצורך עצמם. תקנו שווקים - להרבות פריצות, מרחצאות - לעדן בהם עצמם, גשרים - ליטול מהם מכס. הלך יהודה בן גרים וסיפר דבריהם ונשמעו למלכות. אמרו: יהודה שעילה יתעלה, יוסי ששתק יגלה לציפורי, שמעון שגינה יהרג. הלך הוא ובנו והתחבאו בבית המדרש. כל יום היתה מביאה להם אשתו לחם וקנקן מים, אך כשהתחזקה הגזירה, הלכו והתחבאו במערה. התרחש להם נס ונברא להם חרוב ומעין מים.

היו פושטים בגדיהם ויושבים עד צווארם בחול, כל היום למדו, בזמן תפילה היו מתלבשים ומתפללים וחוזרים ופושטים בגדיהם שלא יבלו. ישבו שנים עשרה שנים במערה. בא אליהו ועמד על פתח המערה ואמר: מי יודיע לבן יוחאי שמות הקיסר ובטלה גזרתו? יצאו. ראו אנשים חורשים וזורעים. אמרו: מניחים חיי עולם (לימוד תורה) ועוסקים בחיי שעה (עבודת הארץ לפרנסתם). כל מקום שהיו נותנים עיניהם מיד נשרף, יצאה בת קול ואמרה להם: להחריב עולמי יצאתם?! חזרו למערתכם! חזרו וישבו שם שנים עשר חודש. אמרו: משפט רשעים בגיהנם שנים עשר חודש.

מערת רשב"י במירון

יצאה בת קול ואמרה להם: צאו ממערתכם! יצאו. כל מקום שהיה רבי אלעזר מכה, היה רבי שמעון מרפא. אמר לו: בני, די לעולם אני ואתה. (ששנינו עוסקים בתורה כראוי). בערוב יום של ערב שבת, ראו זקן אחד שהיה מחזיק שני צרורות של הדסים ורץ בין השמשות, אמרו לו: אלה למה לך? ענה להם: לכבוד שבת. אמרו לו: תסתפק בצרור אחד? ענה להם: אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור. אמר לבנו: ראה כמה חביבין מצוות על ישראל. נתיישבה

דעתם. שמע רבי פנחס בן יאיר חתנו ויצא לקראתו. הכניסו לבית המרחץ והיה מטפל בבשרו. ראה שיש בעורו סדקים והיה בוכה ונשרו דמעותיו על גופו של רבי שמעון וציערו אותו. אמר לו רבי פנחס: אי לי שראיתך בכך. אמר לו רבי שמעון: אשריך שראיתני בכך, שאלמלא לא ראיתני בכך לא מצאתי בי כך, (גדלות בתורה).

אין פלא איפוא, שנתייחס לרבי שמעון ספר הזוהר, שהוא ספר היסוד של תורת הקבלה, ונתער שמו לאחר פטירתו אף יותר מבחינו, בהמוני רבבות בית ישראל הפוקדים את קברו שבמירון ביום ההילולא שלו בל"ג בעומר.

שלושה שאכלו על שולחן אחד - לכאורה, הוא הדין לאיש אחד או שנים שאוכלים על שולחן אחד המחוייבים לומר דברי תורה, אלא לפי שסתם שולחן יש בו שלושה לזימון אמר שלושה, (רשב"ם). אך ניתן לפרש כי התנא נקט שלושה בדוקא, שהרי לפי התלמוד (סנהדרין ג, א) כל שלושה מישראל יכולים להיות בית דין לממונות כיון "שאי אפשר דלית בהו חד דגמיר", שלפחות אחד מהם בקי בדיני התורה. ומכאן החובה לשלושה האוכלים על שולחן אחד לומר עליו דברי תורה.

ולא אמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו מזבחי מתים - הרב מברטנורא כתב ששמע: כי בברכת המזון שמברכים על השולחן יוצאים ידי חובתן וחשוב כאילו אמרו עליו דברי תורה. והקשה עליו התוספות יום טוב: וכי ברשיעי עסקין שאין מברכים ברכת המזון? והלא מסכת אבות היא מילי דחסידותא. והוא גילה מקור הדברים ברש"י ודייק בלשונו הזהב: "ורגילין בני אדם לפטור עצמן בברכת המזון". הרי שרש"י לא כתב שכן ראוי לעשות לכתחילה, אלא שכך נוהגין בני אדם. מאמרו זה של רבי שמעון בר יוחאי מתאים לתפיסתו, שאין לאדם לעזוב חיי עולם בעבור חיי שעה. כך גם באכילתו של האדם. אם הוא אומר דברי תורה, הרי שכל אכילתו היא לצורך התורה, ואם לאו, הרי היא עיסוק יצרי למילוי תאוותיו בלבד! ובכך מובן הדימוי לזבחי מתים, כי האכילה שהיא לצורך הגוף אין לה קיום, כיון שגם לגוף עצמו אין קיום לעולם שסוף האדם למיתה.

שנאמר: 'כי כל שולחנות מלאו קיא צואה בלי מקום' - כאשר אין מזכירים שמו של המקום ברוך הוא, כלומר, שאין אומרים דברי תורה. הרי, שמאכל זה אין בו שום עילוי רוחני ולא עוד, אלא סופו שיהא קיא או צואה, שהוא הורדת המאכל מדרגתו.

אבל שלושה שאכלו על שולחן אחד ואמרו עליו דברי תורה, כאילו אכלו משולחנו של מקום ברוך הוא - אמירת דברי תורה על שולחן האכילה, מרוממת את האכילה הגשמית כמסייעת לקיום הרוחני של דברי תורה. השולחן נעשה כמזבח שהקריבו עליו קורבנות, והאוכלים הרי הם ככוהנים הזוכים משולחן גבוה.

שנאמר: 'וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ה' - לכאורה, יש סתירה בין תחילת הפסוק לסופו (שם, ביחזקאל מא, כב): **'המזבח על שלוש אמות... זה השולחן אשר לפני ה'.** וכך דרשו חכמים (ברכות נה, א): **"פתח במזבח וסיים בשולחן? אלא בזמן שבית המקדש קיים, מזבח מכפר על ישראל, ועכשיו- שולחנו של אדם מכפר עליו"**. (מלוקט מספר "מעשה אבות")

מהלכות לג' בעומר

א. בימי הספירה מתו תלמידי רבי עקיבא ל"ג יום, ולכן נוהגין בחלק מימים אלו קצת אבלות שאין נושאים נשים ואין מסתפרים. אמנם לא בכל ימי הספירה נוהגים כך, כפי שיפורט להלן.

ב. יום ל"ג לעומר, הוא יום שמחה וחדוה, לכבוד התנא רבי שמעון בר יוחאי, ויש לענין זה סימוכין בדברי הפוסקים, ולכן נוהגים להרבות בשמחה ביום זה, ואין אומרים בו תחנון.

ג. הטעם שעושים שמחה ביום זה, הוא מפני שנודע מה שאמרו בגמרא במסכת שבת (לג'): שגזרה מלכות הרשעה גזר דין מות על רבי שמעון בר יוחאי, ונעשה לו נס שנחבא במערה וניצל מחרב רעה של מלכות הרשעים, ועל כן יש לנו לעשות שמחה ביום בו יצא מן העולם כדרך כל הארץ, להודות לה' על הנס שנעשה לו.

ד. **תספורת לג' בעומר:** הספרדים - נוהגים שלא להסתפר עד יום ל"ד בעומר בבוקר, (השנה יום שני בבוקר). שאז פסקו תלמידי רבי עקיבא מלמדות. ויכולים להסתפר מיום ל"ד בבוקר עד שבועות. (שו"ע תצג סע' ב). **אשכנזים** - השנה שליל לג' בעומר כמוצאי שבת לפי הרמ"א יש מקום להסתפר ביום שיש.

ה. בימי הספירה הללו לא שומעים שירים בכלי נגינה או ברדיו (שו"ע תצג סע' א, ב).

ו. **רבינו האר"י ז"ל** - נהג שלא לגלח ראשו כל ימי הספירה עד ערב חג השבועות. ולפי מנהג האר"י אפילו חתן ביום חתונתו לא יגלח בכל ימי העומר (כה"ח שם ס"ק ג). ואולם כל זה למי שנוהג בכל ענייניו כדעת האר"י הקדוש.

ז. **מנהג האשכנזים בארץ ישראל** - לישא אשה ולהסתפר ביום ל"ג בעומר עצמו ומר"ח סיון והלאה. רובם נהגו להסתפר ביום ל"ג עצמו ולא בליל ל"ג בעומר וגם נישואין עושין ביום ל"ג ולא בליל ל"ג. אבל אם השעה דחוקה עושים תספורת וגם חתונה בליל ל"ג בעומר. וכיום רבים מקילים להנישא בליל ל"ג בעומר.

ח. החל מפלג המנחה של ערב לג' בעומר יזהר שלא להזכיר שהוא לג' בעומר עד שיספור בברכה.

על פי המסורת מציינים ביום לג' בעומר את יום ההילולא של התנא רבי שמעון בר יוחאי.

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עלון זה מוקדש:

לרפאת: ציפורה וירושלע לוי. שרה בת שמחה, ביבה אלימלך. עוד בן עישה. תקוה בת עזיה. אלנה בת גאן, אסתר בת דבורה, מול בת עננה. אברהם בן דוד. רחמים בן סולמנה. דוד בן אבינל. אלנה בת סלחה. ישי ורחל לוי. חנה בת זוהרה. עדן בת דוד. מיטל מוריה אדרי. יוסף בן מייכל. דוד ביטן ד"ר. **לזכר:** יוסף ושרי בן דוד ד"ר. **להחיות נעדרי צה"ל ושביי ובהם:** אורון שאול, הדר גולדין, גיא חבר, רון ארד, יהודה כץ, צבי פלדמן. וכל החטופים והשבויים בעזה!

לעילוי נשמת: הר"ר זוסף. הר"ר מ"אליהו. דוד אברהם צוקרמן, רבי מסעוד מלול, רבי יצחק שושן, רבי עקיב שושן, יונה ויה. סופר מנחם. יצחק דוד. רבי אברהם בן שניא אלעזר. מקסים חיים דוד. מירי נחום. ישראל אברהם טון. שלמה בן מרים. יצחק ונצחם אטיאם. אורן מועלם. אליהו מיטל. דוד גרוסברג. מירי פילק. מרים קדושים. עמוס דמרי. ריי שלמה. סימנאב משה יהודה. יצחק וקן בן סולק. נעים משה. אמנון נסים וסוליקה שושן. אליס מוביל. מיריה שמשון. יפה גורדי. יונה קלון. סימנאב בתנו. לוא שבת משה עטרה. חנה יצחקי. אסתר חדר. אסתר בת תורא. אליהו בת פריחה. תירצה וגדון. אסתר וענבר נחום. דניאל אלמלח. מנחם הלוי. דוד מוביל. מייכל עמר. אריה בן שמעון. ציונה בת דוד. יצחק ולאח. אסתרונ. אליהו אדרי. עזיה עמוס. רות יעקב. חיה רחל לוי. יונה. יוסף שרעבי. מרים יהודה. שמואל למברגר. נעילה בת מגידה. ליאור רחמים. זק טל. עליזה מועלם. עליזה כון. שרה אליאל. דוד ופריחה כון. שמעון בן דוד. אברהם אדרי. יוסף אלקובי. מיכאל ועקמן. חסיבה שישפוטט. עישה דוד. בריכה סופר. כמיסה דודי. רפי עשור. איתי זפתי. מעין וסדר עשור. כמישה כון. מרים בת דוד. טאה כון. אליה שחר. אורטל מבורך. יצחק ושמחה אילון. אורי יצחק אילון ד"ר. יצחק בן פיעה ז"ל.

ולע"ג הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שנדור, שושנה רוזה, רפאל פריצי, וציעיליה צילה לבית מושפחת ציטרון ח"ד. אברהם ולאח ציטרון ז"ל.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה